

Estetická autonomie

Úvod do uměnovědných studií

Fragment skalních maleb z jeskyně Lescaux (Francie)

Pravěké „jeskynní umění“

Umění ve službě společnosti, náboženství, vladaře...

Estetická autonomie

- ▶ Gombrich (Příběh umění)
  - ▶ zlom v tradici
  - ▶ emancipace estetické funkce umění
    - ▶ **vyvázání ze závislosti na sociálních kontextech**
    - ▶ **a získání samostatné sociální funkce**
      - umění jako autonomní společenský faktor

Estetická autonomie jako sociální funkce

- ▶ Friedrich Schiller (1759-1805)
  - ▶ Dopisy o estetické výchově lidstva (1795)
- ▶ estetická autonomie (svobodná hra) jako utopie či náhražka reálné svobody
  - ▶ estetická autonomie tedy není projevem sociální bezfunkčnosti, nýbrž **specifickou sociální funkcí**

F. Schiller

---

lidské „pudy“

- ▶ (člověk jako látka-hmota) první z těchto pudů, kterému budu říkat **pud věcný nebo látkový, vychází z fyzického bytí člověka...** snaží se jej vsadit do ohrady času a učinit jej látkou.
- ▶ (člověk jako duch) druhý z těchto pudů, který můžeme nazvat **pud formový nebo tvarový vychází z absolutního jsoucna člověka nebo z jeho rozumné přirozenosti a snaží se jej osvobodit...** zachovat jeho osobnost.
- ▶ ...ale kdyby v některých případech měl (člověk) tuto dvojí zkušenost **současně, že by si uvědomoval svou svobodu a zároveň cítil své bytí...** měl by v těchto případech plné nazírání svého lidství...
- ▶ ...a pud, ve kterém oba tyto pudy spolu působí je **pud hravý...**

F. Schiller

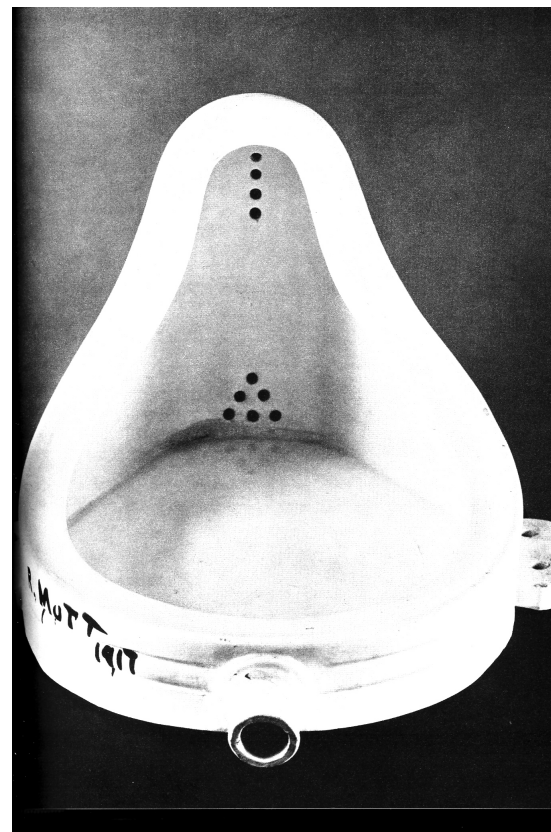
- ▶ ...člověk jak víme není ani jen látka, ani jen duch...
- ▶ ...**Krása jako vyvrcholení jeho lidství** nemůže být ani jen předmět věcného pudu (látka) ani jen předmět pudu formového (duch)... **Krása** je společný předmět obou pudů, ...**a je tedy předmětem pudu hravého.**
- ▶ ...což se krása neponižuje, když ji děláme pouhou hrou?...
...pouhá hra, ale není omezení nýbrž rozšíření...
Na to, co je příjemné, dobré a dokonalé se člověk dívá jen vážně, ale s krásou si hraje.
- ▶ ...svoboda se začíná teprve, když je člověk úplný a oba jeho základní pudy jsou rozvinuty...

Ready-made

Marcel Duchamp, *Kolo z bicyklu*, 1913

Marcel Duchamp, *Fontána*, 1917